

Cena 20 kr. — Knjižica obsega šest pripovedek: prve tri so Tolstojeve, zadnje tri pa menim da ne, vsaj dve od njih ne, dasi prelagatelj tako sodi. Znano je, da ima Tolstoj v svetovni književnosti kaj lepo mesto. Njegova dela se prevajajo na vse svetovne jezike in čitajo veliko. Torej je zelo umestno, da nekoliko o njem pregovorim.<sup>1)</sup> Ne bodem govoril o Tolstojevem življenju, niti o njegovih prvih pripovedkah, niti o njegovih znamenitih romanih: »Vojna in mir« in »Ana Karenina«, nego bodem pregovoril le nekoliko o Tolstoju od l. 1878, ker je tedaj nastopil novo življenje in tedaj je začel pisati tudi »Pripovedke za narod«, katere je lani in letos društvo sv. Jeronima podalo svojim členom.

Tolstoj, kakor sam priznava, živel je vse svoje življenje, izvzemši 14—15 let svoje mladosti, kot nihilist, t. j. priznaval ni nobene vere. A l. 1878 je začel verovati v vero Kristusovo, katerega ljubezen, ponižnost, potrpežljivost in pa krotkost je občudoval že od nekdaj. In žalibog, da ni ta znameniti pisatelj vendar prišel na pravo pot ampak zašel daleč. Ni se vrnil k veri očetov in po njej v katoliško cerkev, marveč poprijel se je povse protestantovskih nazorov o svobodnem tolmačenju sv. pisma. Tako si je izbral par stavkov, katere pa obdeluje bolj s čustvom, kakor z razumom. Po teh stavkih kritikuje vse dosedanje verske in modroslovne nauke. On obsoja vsako cerkveno oblast, zametuje glavne istine krščanske vere (on je sam sestavil pet zapovedij Kristusovih), taji, da je naš zadnji namen onkraj tega življenja, za branjuje vsako vojevanje med narodi. Naš zadnji namen — pravi — je v tem življenju, v naših otrokih, v naši družini, v našem narodu, v človečanstvu — v vsem, kar ne umrje z osebnim življenjem. Zato živi vsakdo delavno, pametno, enostavno, skrbi za ženo in otroke, a izkorenini vsak lišp, sovraštvo, kreg, maščevanje, častilakomnost, naslado in skopost! — To so Tolstojevi nazori in te nazore propoveda in obdeluje v svojih pripovedkah za narod. Ali Tolstojeve zapovedi niso zadostne, ž njimi ne bode izkoreninil vseh zlih navad, ne bode odpravil vojske in drugih škodljivih naprav; istotako je potrebna cerkvena in svetska veljava, da se vrši red in izpolnjujejo dolžnosti. Pripovedke pa bode narod z veseljem in upam tudi v svoj prid čital (ker je v njih mnogo dobrega, le samó ono ne bi še nikogar izveličalo). Vendar Bog ne daj, da bi se poprijel idej, katere so v njih skrite; te ideje so gole ideje. Le škoda, da tako nadarjen in slaven pisatelj po takih tminah blódi! Prevod pripovedek je kaj izvrsten, jezik je kratek, jedrnat. Ponavljamo: le te ideje, — žalibog te ideje! —

(Konec.)

Zaradi tesnosti prostorove danes samo omenjamo iz poljske književnosti izvrstni list: „Przegląd powszechny“, ki izhaja vsak mesec na 9—11 polah in stane na leto 10 gld. Urednik mu je X. M. Morawsky, T. J.

<sup>1)</sup> Lepo, nepristransko razpravo o Tolstoju napisal je učeni literarni kritik, jezuit A. Baumgartner v lanskim „Stimmen aus Maria-Laach“ I. Heft. p. 60—86, katere sem tudi jaz za te vrstice rabil.

## ČEŠKO SLOVSTVO.

(Piše Stj. Z-g-c.)

Kolikorkrat govorim o najnovejših plodovih češke književnosti, moral bi ime J. Vrchlicky (Emil Frid) ne enkrat, ampak večkrat omeniti. Plodnost njegova je skoro neverjetna. Velika je že množina (in še vedno narašča) njegovih prevodov, a še veliko večja je množina njegovih izvirnih pesmotvorov. Kar se tega tiče, lahko rečemo, da je najplodnejši pesnik cele Evrope. Ni dolgo, kar so izšle druga za drugo tri ali še več zbirke njegovih pesmij, a zopet čitamo, da je v tisku četrta, peta, ali kakor jo že hočete imenovati. Od najnovejših omenjam „Dni a noci“ (172 str. Salonni bibl. č. 66). V tej zbirki podaje zelo mnogo dosti lepih prizorov in srčnih slik iz kulturnega in prirodnega človeškega življenja v zelo krasni obliki. Sploh je Vrchlicki pravi mojster v obliki, kakor v pesniški koncepciji. Mnogokrat je nerazumljiv, ponajveč vsled svojih modroslovnih zmót. Druga novejša njegova pesniška zbirka je izšla v Šimačkovi „kabinetni knjihovna“ sv. XLII. Poleg vse vnanje lepote, gladkosti stikov in bujnosti mislij, ne morejo te pesmi čitatelja zadovoljiti, še manj pa blažiti njegovo naravo, marveč nasprotno tirajo srce v nepokoje, razdraženost, nezadovoljnost, nesrečo. V tej zbirki se kaže pesnik Vrchlicki pesimista od nog do glave. Pa take so tudi druge njegove zbirke. „É morta“ je majhna zbirka 14 lirskih pesmij istega pesnika v elegijskem tonu, zloženih v spomin pokojni Kl. Kalašovicé-evi, slavni dramski pevki. — Bog varuj Slovence takih pesnikov!

## DRUGA SLOVSTVA.

„Durch Asien.“ Ein Buch mit vielen Bildern für die Jugend. Nebst einer grossen colorierten Karte von Asien. Von Jos. Spillmann S. J. Erste Hälfte: Die mohammedanischen und die russischen Länder (West- und Nordasien). 4<sup>o</sup>. XII. in 388 str. Cena 4 gld. 20 kr., krasno vezano 4 gld. 80 kr. — To knjigo naznanjamo in priporočamo: 1. zaradi izredno krasne zunanje oprave: tu nahajamo namreč 314 velikih in lepih slik; redka so tako bogato ilustrovana dela. 2. Zaradi tega, ker obdeluje tudi oni del Azije, ki je pod vladno rusko. 3. Zaradi velike vrednosti poročil, katera nahajamo tukaj. Vir teh poročil je pristen in čist, namreč potovanja misijonarjev. Priznavajo pa tudi drugi veščaki, da so misijonska poročila najzanesljivejša izmed narodoslovnega gradiva. Pisatelj in sestavljatelj te knjige, J. Spillmann, je na najboljšem glasu, a tudi založnik se je izkazal. Cena je za tako delo, v katerem najdeš poleg malih izjem — na vsaki strani lepo sliko, res nizka. Kako prav bi storile dijaške knjižnice, da bi nabavile to knjigo dijakom v pouk in zabavo! In prav to je namén našega priporočevanja, da bi obrnili pozornost merodajnih gospodov pri dijaških knjižnicah na dobre pojave v nemškem slovstvu, na dela, ki imajo stalno vrednost.